

**Criza a făcut lumea incertă,
vulnerabilă și riscantă**

Motto

“În timpul războiului, când Moscova era supusă unor șiruri de raiduri aeriene germane, într-o noapte de iarnă un ilustru profesor de statistică rus a coborât în adăpostul antiaerian din cartierul în care locuia. Nimeni nu-l mai văzuse până atunci în adăpost. Apropiatii îi cunoșteau teoria, el repeta într-una că în Moscova locuiesc șapte milioane de oameni, așa că de ce l-ar nimeni tocmai pe el. Mirați, deci, de apariția lui în adăpost, l-au întrebat ce s-a întâmplat. Profesorul a explicat că în Moscova există șapte milioane de locuitori și... un elefant. În seara acelei zile fusese nimerit elefantul.”

Peter Bernstein, “Împotriva zeilor”.

Nu mai cad bombe... dar năvălesc peste noi mulțime de riscuri

- În materie de riscuri, judecățile corecte sunt bazate pe numere și pe calcule, pe analize matematice, statistice, economice, psihologice, sociologice, istorice
- Riscuri dintre cele mai diferite, mici, mijlocii, mari sau foarte mari, nu sunt niciodată excluse. Nici chiar în vremuri normale.
- Acum sunt însă vremuri excepționale și lumea se confruntă cu avalanșe de riscuri.
- Nici un risc, oricât ar fi de singular, nu poate fi lăsat în afara unor strategii de intervenție.
- Îmblânzirea riscurilor a devenit o legitate obiectivă a vremii noastre.

În loc de alarme... avertizoare economice

- În anii crizei, cele mai multe țări ale lumii au devenit atente la dinamica incertitudinilor, riscurilor și vulnerabilităților.
- Ochii lumii privesc cu deosebire impactul acestor trei stări asupra creșterii economice și a stabilității financiare.
- Cele mai multe țări, simțind nevoia de avertizoare puternice, s-au grăbit să înființeze instituții specializate, în care au concentrat matematicieni, economiști, sociologi, psihologi, juriști, profesioniști în problematici financiar-bancare.

Noi în Uniunea Europeană

PONDEREA PIB-ULUI ROMÂNIEI ÎN TABLOUL GLOBAL AL CREȘTERII ECONOMICE

"Ce am fost..."

(Thomas Friedman)

Anul 1913

1	Germania	8,68
2	Rusia	8,50
3	Marea Britanie	8,22
4	Franța	5,29
5	Italia	3,49
6	Polonia	1,70
7	Spania	1,52
8	Belgia	1,18
9	Olanda	0,91
10	Austria	0,86
11	România	0,80
12	Turcia	0,67
13	Suedia	0,64
14	Ungaria	0,60
15	Danemarca	0,43
16	Grecia	0,32
17	Portugalia	0,27
18	Finlanda	0,23
19	Norvegia	0,22

"...și ce suntem!"

Anul 1990

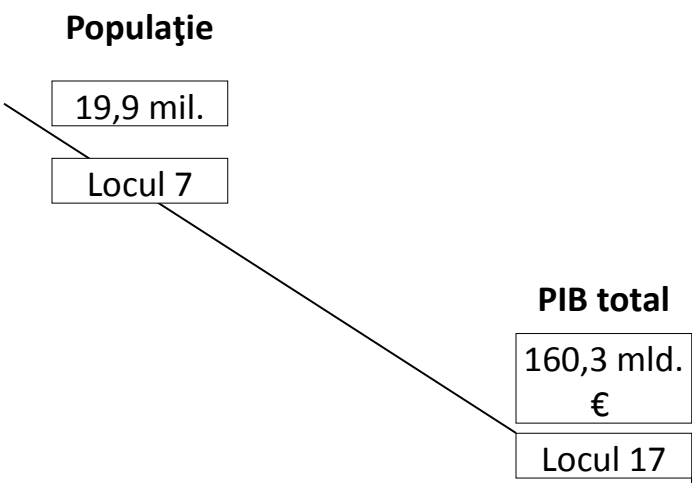
1	Germania	4,67
2	URSS	4,25
3	Franța	3,79
4	Marea Britanie	3,49
5	Italia	3,42
6	Spania	1,75
7	Turcia	1,13
8	Olanda	0,95
9	Polonia	0,72
10	Belgia	0,63
11	Suedia	0,56
12	Austria	0,48
13	Portugalia	0,4
14	Grecia	0,37
15	Danemarca	0,35
16	Finlanda	0,31
17	România	0,3
18	Norvegia	0,29
19	Ungaria	0,25

Calcululele sunt făcute de Carmen Reinhart și Kennet Rogoff în cartea "Opt secole de sminteală financiară"

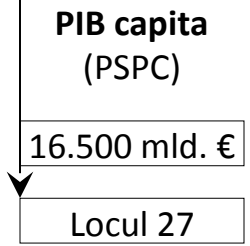
Cu ritmuri mari de creștere a PIB-ului suntem penultimii în clasamentul UE al bunăstării economice din 2015

Zece țări cu populație sub nivelul României au PIB mai mare

Țări	Locuitori (mil)	PIB (mld. €)
1) Olanda	16,8	678,5
2) Suedia	9,6	444,6
3) Belgia	11,2	402,3
4) Austria	8,5	328,9
5) Danemarca	5,6	257,4
6) Irlanda	4,6	214,6
7) Finlanda	5,4	207,2
8) Portugalia	10,4	179,3
9) Grecia	10,9	176,1
10) Cehia	10,5	163,9

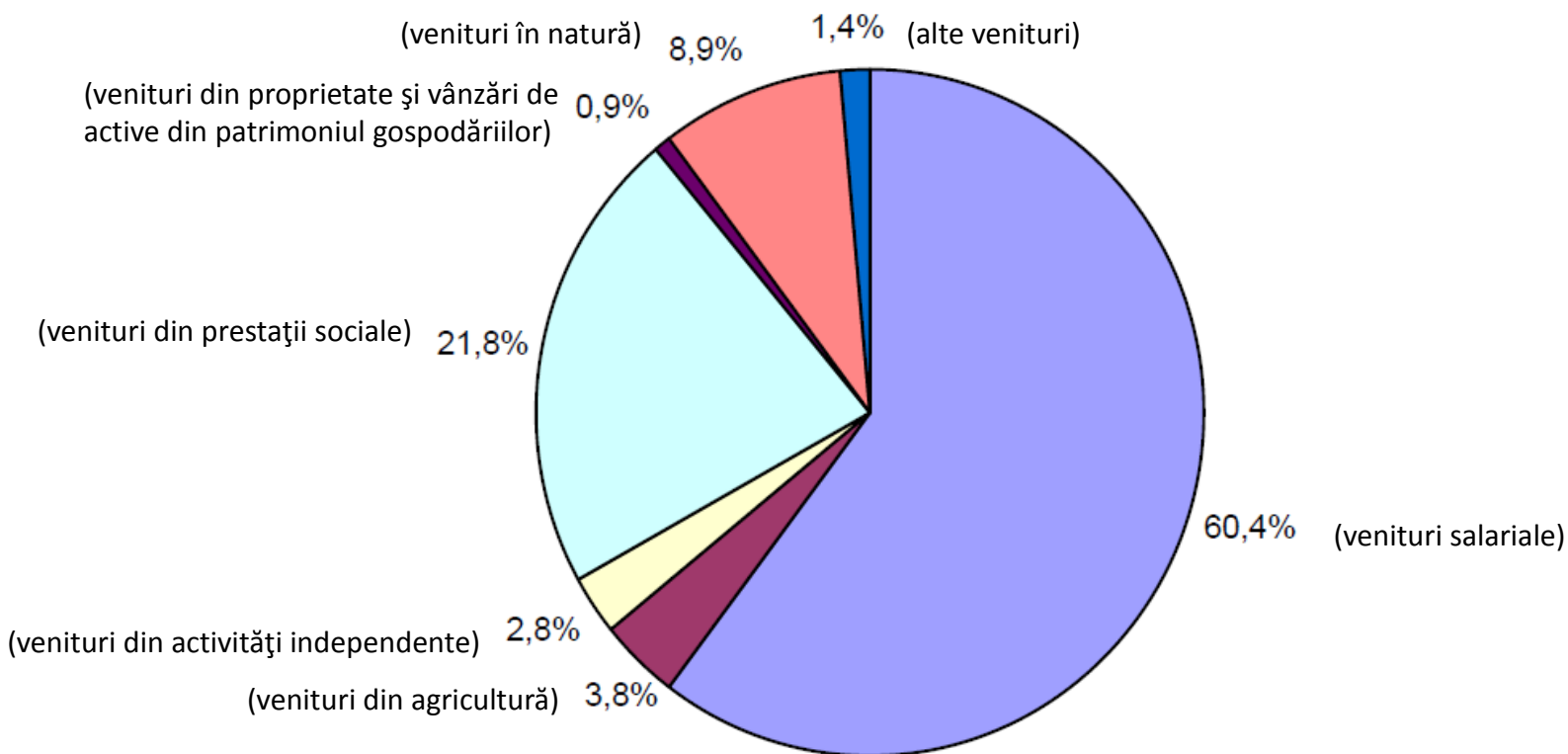

- România împarte 160,3 mld. € la 19,9 milioane locuitori (sau la câți vor fi rămas în țară după exodul masiv al forței de muncă)
- În timp ce Irlanda împarte 214,6 mld. € la 4,6 milioane locuitori

Veniturile și cheltuielile gospodăriilor populației
sunt la limita subzistenței

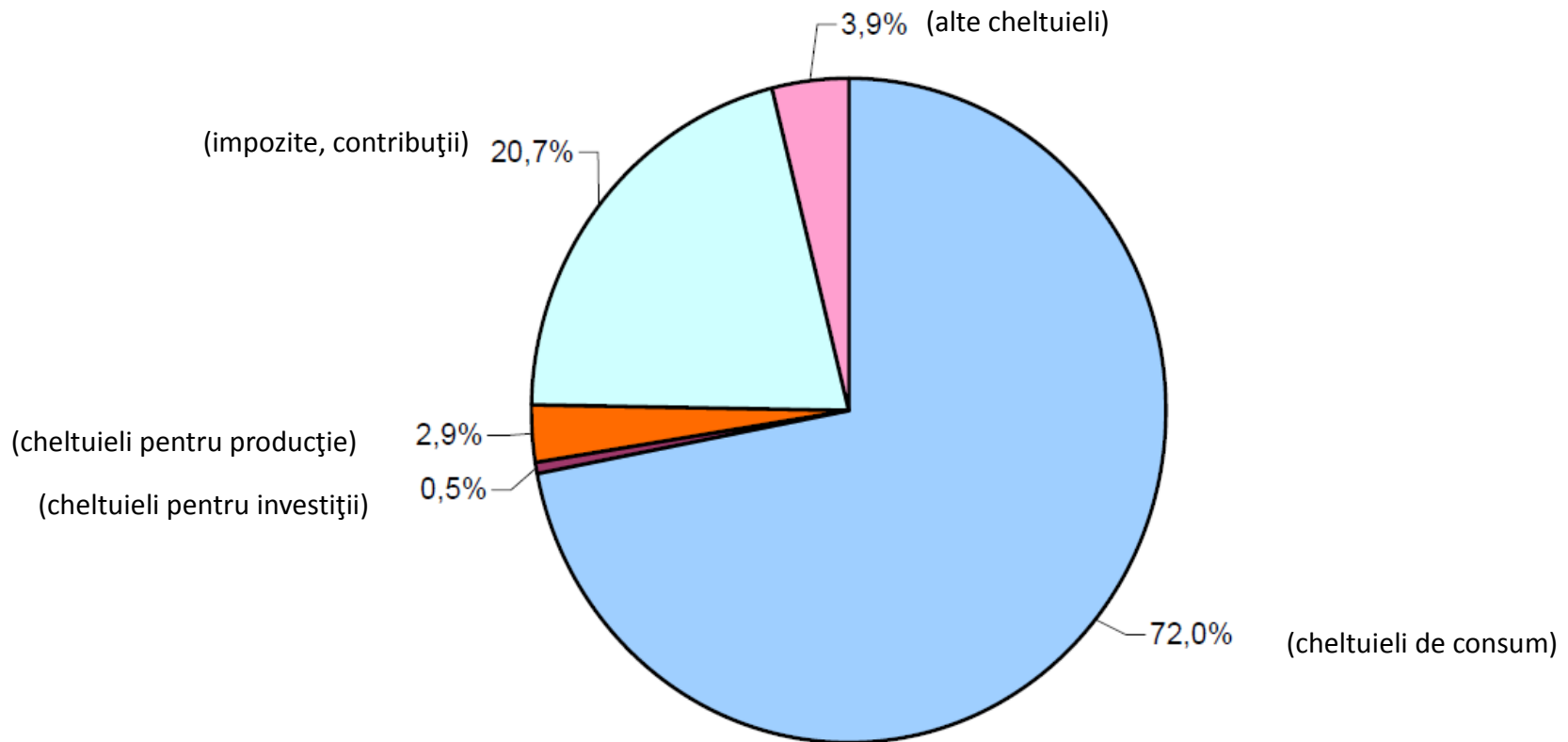
Structura veniturilor totale ale gospodariilor, pe surse de formare in trimestrul III 2016

Total venituri medii lunare:

- pe gospodărie – 2972 lei
- pe persoană – 1125 lei

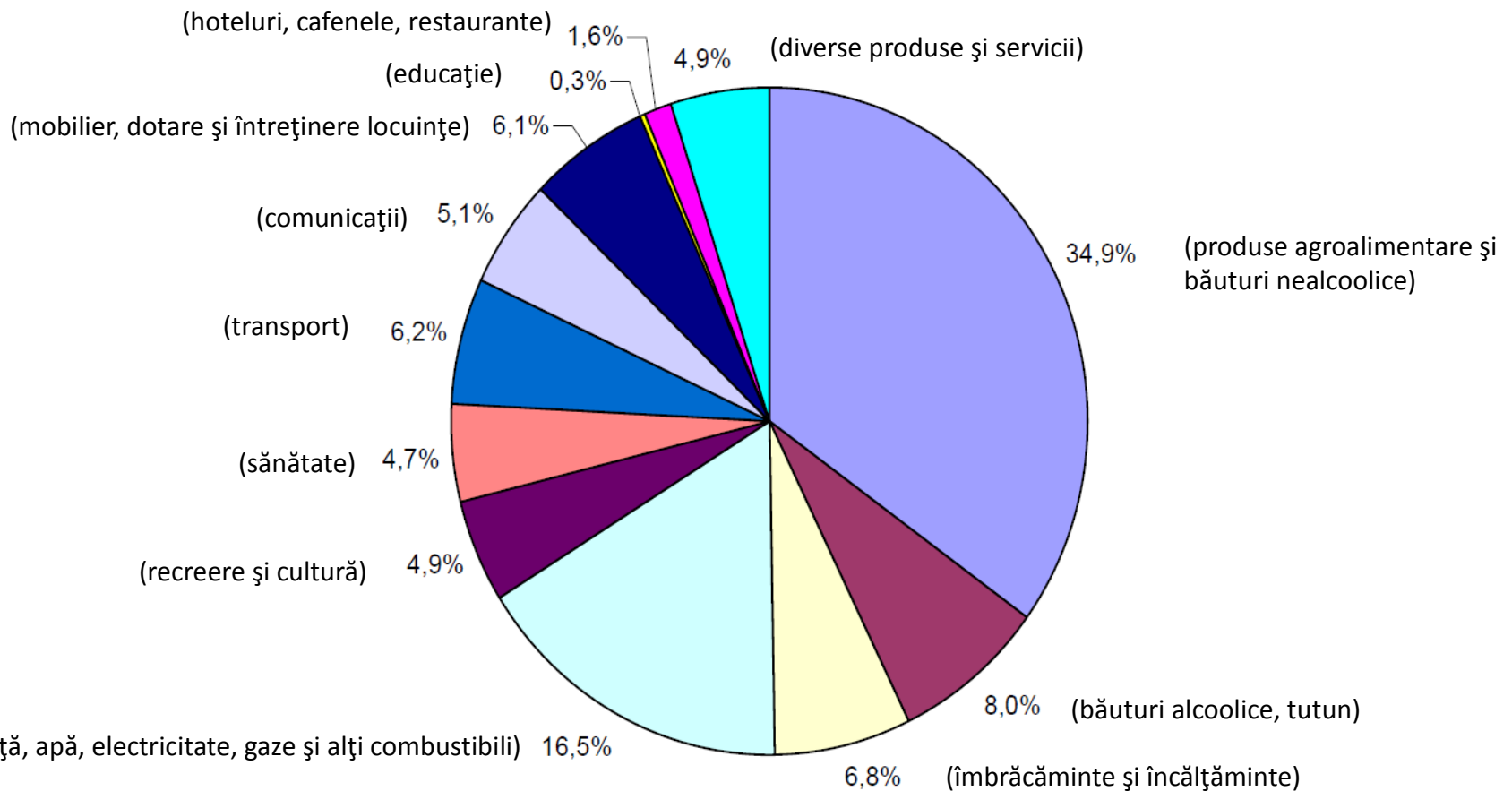
Structura cheltuielilor totale ale gospodariilor, in trimestrul III 2016

Cheltuieli totale ale populației (medii lunare):

- pe gospodărie – 2543 lei (85,6% din total venituri)
- pe persoană – 926 lei

Structura cheltuielilor totale de consum pe destinații, în trimestrul III 2016

N.B. Cheltuieli cu investițiile – 0,5%

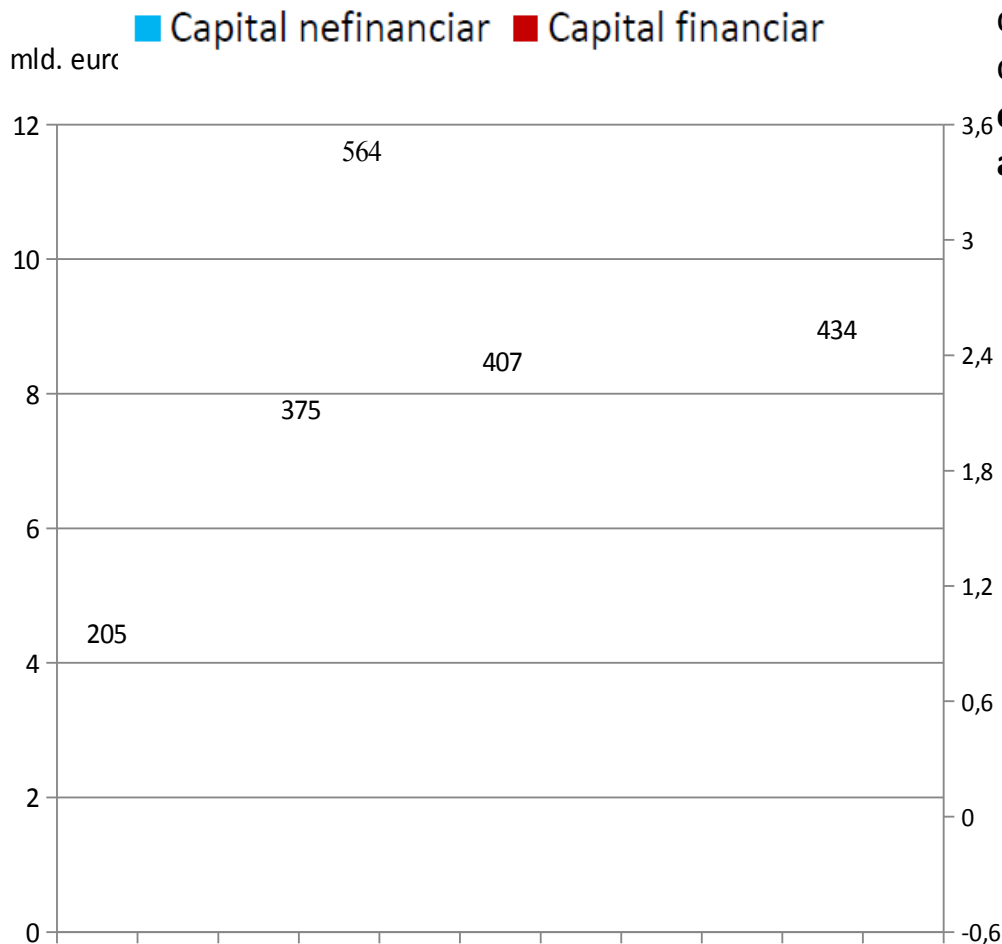
Legendă: cheltuieli cu investițiile – cumpărarea sau construcția de locuințe, cumpărarea de terenuri și echipament de producție, cumpărare de acțiuni etc.

Împrumuturi nerambursabile (și fără dobândă)
de la prim-viceguvernatorul BNR

Florin Georgescu

1. În România, capitalul total este format preponderent din componenta nefinanciară

Evoluția structurală a capitalului total

- Spre deosebire de situația de la nivel global, caracterizată printr-un **relativ echilibru structural**, în cazul **României**, ponderea capitalului financiar în capitalul total a fluctuat între 25% și 30%, după anul 2004

- **Limita superioară de 30% a fost atinsă prima dată în anul 2008**, însă, în criză ponderea a scăzut la 25% (anul 2011); ulterior, ponderea capitalului financiar și-a reluat creșterea, revenind în anii 2013 și 2014 la 30%
- Totuși, în valori absolute, nivelul capitalului financiar din anul 2014 (130 mld. euro) a rămas inferior (-21 mld. euro, respectiv -13%) maximului înregistrat în perioada pre-criză (151 mld. euro în 2007)

2. În ultimii 15 ani, capitalul privat din România a devenit dominant

mld. euro

- Nivelul capitalului s-a multiplicat de 3,8 ori din anul 2000, ajungând la 118 mld. euro (+87 mld. euro) în anul 2014
- Capitalul privat reprezintă componenta cea mai dinamică → a crescut de 7,3 ori, în timp ce capitalul public s-a majorat de numai 1,2 ori
- Astfel ponderea capitalului privat în total capital a sporit cu cca. 40 p.p., ajungând la 83%, concomitent cu scăderea capitalului public (17%)

Sursa: Florin Georgescu, *Capitalul în România anulului 2015*, Studii de istorie economică și istoria gândirii economice, vol. XVIII, 2016

3. Repartiția venitului național net se face preponderent în favoarea capitalului, limitându-se veniturile din muncă

	SUA	Germania	Franta	Marea Britanie	Romania
2000	66%	64%	58%	60%	50%
2001	66%	64%	59%	61%	52%
2002	65%	63%	60%	60%	51%
2003	65%	63%	60%	59%	48%
2004	64%	61%	59%	59%	48%
2005	63%	59%	60%	58%	49%
2006	63%	57%	59%	60%	48%
2007	64%	56%	59%	60%	46%
2008	65%	58%	60%	60%	48%
2009	64%	60%	62%	62%	47%
2010	63%	59%	62%	60%	44%
2011	62%	58%	61%	58%	41%
2012	61%	60%	62%	59%	41%
2013	61%	60%	63%	60%	40%
2014	61,8%	60,1%	62,5%	59,7%	39,7%

- În teorie raportul este 60-65% pentru muncă și de 35-40% pentru capital
- În timp ce în țările dezvoltate, capitalului îi revine 40% din VNN și muncii 60%, în România, situația este inversă: capitalul primește 60%, iar munca sub 40% în 2014
- Deși în anul 2000 raportul era 50%-50%, după 2008 (raport 48%-52%), costul crizei a fost transferat asupra salariaților, iar raportul s-a degradat pentru muncă la 40%, capitalului revenindu-i 60% (evoluție favorizată de legislația muncii adoptată în 2010)

Sursa datelor: INS, Ameco, calcule proprii

Educația în capul listei

- Noua normalitate, de după criză, va avea nevoie de o temelie solidă. Atât de solidă, încât să susțină realități cu care nu suntem încă obișnuiți:
 - rigoare financiară;
 - disciplină bugetară;
 - competiție economică, performanțe manageriale.
- Din nefericire însă, bunăstarea va fi ultima pe listă. Ea va veni după mai multă muncă performantă, mai multe investiții, mai multă educație.
- Educația însă – în capul listei! Altfel, totul va fi zadarnic.
- Fără mai multă valoare adăugată adusă de educație nu vom reuși. Nici o altă țară n-a reușit.